MINORITY GROUP. VULNERABLE GROUP. CASE STUDIES

Evelina – Elena Tănasie
PhD Student, West University of Timişoara

Abstract: The text explores how people with disabilities, like other minorities, face discrimination and challenges in society. It highlights that anyone can experience disability at some point, whether through aging or unexpected events like accidents, making it a fluid and ever-changing category. Designing clothing for people with disabilities goes beyond fashion—it's about truly understanding each person's unique shapes, movements, and physical needs. Through participatory design, adaptive clothing has been developed for individuals with Down syndrome, amputations, spinal conditions, and older adults. Many teenagers with disabilities feel frustrated with mainstream clothing, which impacts their confidence. This article explores the increased interest in the needs of disabled individuals among anthropologists, sociologists, and psychologists since the 1940s. Social psychologists investigate a range of human conditions, including attitudes, love, prejudice, stereotypes, prosocial behavior, aggression, and conformity, with a focus on personal and situational factors. Disability, as a social construct, is influenced by environmental and social factors rather than inherent personal traits. Thus, inclusive design in environments and clothing can significantly impact the perception of disability. Social justice promotes equality and the ethical benefits of inclusive fashion, fostering social cohesion and community belonging.

Keywords: disability, inclusivity, fashion, minority, adaptive

„Dizabilitatea astăzi poate fi încadrată ca o mișcare de emancipare și o problemă a drepturilor minorităților; un fenomen biomedical; o politică emergentă de identitate; un set de relații și practici sociale; (...) un subiect de anchetă filozofică și etică. [1]

Persoanele cu deficiențe aparțin unui grup vulnerabil sau minoritar ce nu își mai poate îndeplini, în totalitate, nevoile zilnice din cauza unor situații de boală, dizabilitate, sărăcie sau alți factori ce atribuie unei persoane vulnerabilitate socială sau economică. În România, pe lângă persoanele cu dizabilități, mai sunt enumerate de către Monitorul Oficial al României și alte categorii vulnerabile.[2] *„Un grup minoritar este un grup caracterizat prin patru calități: identificabilitatea, puterea diferențială, tratamentul diferențial sau peiorativ și conștientizarea grupului."*[3] Dizabilitățile sunt asemănătoare cu statutul de minoritate pe baza

[1] KRISTIANSEN, Kristjana, VEHMAS, Simo și SHAKESPEARE, Tom (editori), *Arguing about Disability, Philosophical perspectives,* Prima ediție, editura Routledge, New York, 2009, p.57;

[2] „În România, persoanele care sunt considerate ca aparținând unor grupuri vulnerabile sunt copiii și tinerii aflați în perioada de pregătire a reintegrării în societate după o perioadă de protecție specială (inclusiv lipsiți de sprijin parental); persoanele vârstnice (singure sau dependente și/sau cu nevoi de îngrijire de lungă durată); persoanele cu dizabilități (copii și adulți); persoanele cu un nivel scăzut de școlaritate; șomerii de lungă durată; persoanele de etnie romă care sunt victime directe sau indirecte ale unor discriminări pe criterii etnice; persoanele fără adăpost; persoanele lipsite de libertate; persoanele liberate, aflate în perioada de reintegrare socială; imigranții aflați în situație de vulnerabilitate; inclusiv solicitanții de azil și străinii care au dobândit o formă de protecție intenațională în România; persoanele consumatoare de droguri etc.)", GUVERNULUI ROMÂNIEI, MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI, PARTEA I, Nr. 359 bis/12.IV.2022, HOTĂRÂRI ALE GUVERNUL ROMÂNIEI*, HOTĂRÂRE pentru aprobarea Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022—2027*),* https://mmuncii.ro/j33/images/Documente/MMSS/Anexa_HG_440_2022_MO_Partea_I_359Bis.pdf, ISSN 1453—4495;

[3] Apud. DWORKIN, Anthony Gary, DWORKIN, Rosalind, *The Minority Report: An Introduction to Racial, Ethnic, and Gender Relations,* editura Praeger, New York, 1976, SIEBERS, Tobin, *Disability Theory*, prima ediție, editura The University of Michigan Press, SUA, 2008, p.63;

altor criterii, precum ar fi orientarea sexuală sau etnia, dar există multe aspecte care le diferențiază. Definiția esențială a unui grup minoritar nu sunt numerele, ci experiența prejudecăților, stigmatizării, discriminării, și a opresiunii.[4] *„Identitatea colectivă este capacitatea unei colectivități de a se recunoaște ca grup, ea definește cum sunt oamenii asemănători, ce cred ei că au în comun, (...) prin contrastul cu identitățile pe care le atribuie membrilor exteriori”*[5]

„Există unele diferențe notabile între persoanele cu dizabilități și alte grupuri minoritare. Cea mai importantă diferență este legată de doctrina „Separat nu este egal”, explicat clar de Curtea Supremă SUA în 1954. Acest concept de incluziune și integrare este fundamental pentru mare parte din politicile sociale ale Statelor Unite. Cu toate acestea, persoanele cu dizabilități au intrări separate, autobuze separate, fântâni separate, băi separate, săli de clasă separate.”[6]

Lennard Davis afirmă, de asemenea, în prefața cărții *„Enforcing normalcy”* faptul că această categorie a oamenilor cu dizabilități este una extrem de instabilă, nu este o categorie statică, ci una care se extinde și se contractă, pentru a include și oamenii normali. Fiecare individ are o anumită influență asupra societății și, implicit, societatea își exercită un efect pentru cei care fac parte din ea, iar oamenii devin mai puțin abili, odată cu trecerea timpului. *„Spre deosebire de rasă și sex, care sunt relativ fixe, deși chiar și aceste categorii sunt problematice având în vedere posibilitatea schimbării de sex și operații estetice, majoritatea dintre noi, dacă trăim suficient de mult, vom experimenta o formă de handicap. O persoană medie de 75 de ani va experimenta vreo formă de funcționare limitată timp de 13 ani din viața ei sau lui.”*[7]

A numi oamenii cu dizabilități drept o minoritate, este o afirmație parțial contradictorie, deoarece numărul persoanelor care fac parte din această categorie poate fi foarte rapid redefinit, în funcție de circumstanțe, precum ar fi războiul sau accidentele. Astfel, ele devin o categorie instabilă de persoane, din care nu face toată lumea parte, dar șansele de a face parte oscilează în funcție de mediul extern, ce exercită impact direct asupra omului. Ratele persoanelor cu dizabilități cresc semnificativ în urma războaielor, iar căpitanul Arthur Samuels în lucrarea sa *Veteranii cu dizabilități (1918)* identifică nevoia lor de a fi tratați în mod egal, fără a fi vorba despre milă, ci despre șansa de a reintra în câmpul muncii, normalitate ce trebuie să pornească de la oamenii responsabili cu angajările în societate.

„Modelul social al dizabilității încorporează ideea că persoanele cu dizabilități sunt grup minoritar. Prin urmare, este important să ne gândim în ce moduri dizabilitățile sunt asemănătoare și diferite de statutul de minoritate pe baza altor variabile (de exemplu, etnia sau orientare sexuală). Există o zonă uriașă de suprapunere care traversează grupurile minoritare. (...) Există multe asemănări în experiența minorității, indiferent dacă se bazează pe dizabilitate, etnie, gen sau pe orientarea sexuală.”[8]

Persoanele cu dizabilități au o formă a corpului mult mai complexă și diversă datorită multiplelor variații în mobilitate și dimensiune. Pentru a îmbunătăți designul hainelor funcționale, este necesară o înțelegere profundă a felului în care se curbează corpul uman,

---

[4] Cf. OLKIN, Rhoda, *Could You Hold the Door for Me? Including Disability in Diversity*, publicat în Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, vol.8, nr.2, p.130-137, 2002, doi: 10.1037/1099-9809.8.2.130;

[5] Cf. SCÂRNECI, Florentina, *Introducere în sociologia identității*, Editura Universității Transilvania din Brașov, 2009, p. 76;

[6] OLKIN, Rhoda, *Could You Hold the Door for Me? Including Disability in Diversity*, publicat în Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, vol.8, nr.2, p.130-137, 2002, doi: 10.1037/1099-9809.8.2.130;

[7] MARKS, Deborah, *Models of disability*, publicat în DISABILITY AND REHABILITATION, VOL. 19, Nr. 3, 1997, p. 85-91, DOI: 10.3109/09638289709166831;

[8] OLKIN, Rhoda, *Could You Hold the Door for Me? Including Disability in Diversity*, publicat în Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, vol.8, nr.2, p.130-137, 2002, doi: 10.1037/1099-9809.8.2.130;

cum reacționează acesta în diferite poziții unghiulare, poziții statice, șezânde, dar și a modului în care liniile exterioare încep să se modifice odată cu trecerea timpului.[9]

Pentru o femeie cu Sindromul Down, dizabilitatea se manifestă printr-un tonus muscular scăzut, abilități motorii fine reduse și proporțiile diferite ca înălțime și greutate față de populația generală. Pentru soluții de îmbrăcăminte, s-a folosit metoda designului participativ și s-a experimentat prin prototipuri. Deși au fost bariere de comunicare, s-au realizat interviuri semi-structurate atât cu persoana vizată, cât și prin intervievarea îngrijitorului, au fost propuse mostre de materiale din care participantul să aleagă, în funcție de preferințe și, nu în ultimul rând, îmbrăcămintea a fost testată în timpul rutinei zilnice și a fost realizat un ultim interviu după îmbrăcarea pieselor finale.[10]

Un alt caz cercetat este un subiect cu amputare de la capul humeral, ceea ce a condus la reducerea exercițiului oaselor și a mușchilor din partea superioară a corpului și la modificarea circumferinței toracice, a lățimii și grosimii umerilor sau proporția brațelor, accentuând asimetriile corporale. Pentru acest caz, cercetătorii au propus ca topul și pantalonul să fie de aceeași culoare și materialitate, pentru a reduce efectul vizual dezechilibrat dintre partea superioară și partea inferioară a corpului, precum și ajustarea asimetriei de la nivelul umerilor prin perne din burete.[11]

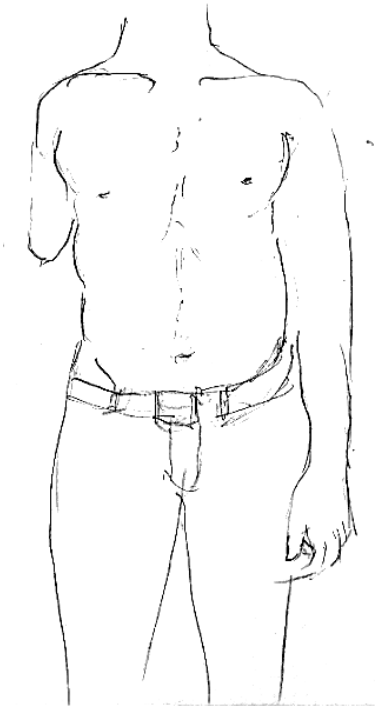

Fig. 1, Amputare trei medii distale de la capul humeral

Participanții cu orteze pentru gleznă și proteză au indicat că lățimea pantalonilor a făcut mai ușoară procesul de pansare. Fibra din carbon din compoziția protezelor creează uzare și găuri în îmbrăcăminte. Persoanele cu deformări ale coloanei vertebrale și nanism găsesc greu piese vestimentare care să se potrivească cu aceste proporții diferite ale corpului,

[9] Cf. CIVITCI, Sule, *An ergonomic garment design for elderly Turkish men,* publicat în Applied Ergonomics, nr. 35, 2004, p. 243–251; DOI: 10.1016/j.apergo.2004.02.001, p.248;

[10] Cf. KOSINSKI, Kelsey; Hall, Martha, *Defining the design barriers to adaptive clothing*, publicat în Journal of Textile Engineering & Fashion Technology, vol. 7, nr. 6, 2021, p. 173-187, DOI: 10.15406/jteft.2021.07.00286;

[11] Cf. CHANG, Wei-Min; Zhao, Yu-Xiao; Guo, Rui-Ping; Wang, Qi; Gu, Xiao-Dan; *Design and Study of Clothing Structure for People with Limb Disabilities*, publicat în Journal of Fiber Bioengineering and Informatics, vol. 2, nr. 2, 2009, p. 61-66, DOI: 10.3993/jfbi06200910;

ele neașezându-se corect pe corp.[12] Pentru persoanele în vârstă, pierderea rolurilor sociale conduce la utilizarea îmbrăcămintei ca o modalitate de a contura o imagine acceptabilă pentru mediul social în care trăiește un individ. Medical, se observă diminuarea elasticității cartilajului, atrofia musculară, dificultate în flexiunea sau rotația corpului și slăbirea mușchilor gâtului. Există o degenerare la coloana vertebrală și a posturii, umerii se îngustează și coboară de la linia gâtului, pelvisul se lărgește, profunzimea pieptului scade, existând și pierderi de apă în corp. Modificările fiziologice și patologice punctează cum mișcările musculare încetinesc, capacitatea motorie scade, apar tulburări de echilibru.

Astfel, soluția găsită a fost un articol vestimentar care să fie ușor de îmbrăcat în poziția șezândă, croială largă, mai ales în zona mânecilor și a spatelui, utilizarea tiparului de mânecă tip raglan, pentru a facilita mișcarea, renunțarea la cusăturile laterale și, ca sistem de închidere, a fost folosită banda velcro. Populația vârstnică trebuie luată în considerare ca un grup țintă pentru designul incluziv deoarece crește treptat.[13] Schimbările datorate vârstei vizează aspectele anatomice, patologice, fiziologice, sociale și psihologice, modificând semnificativ cerințele vestimentare.

Femeile baby boomer, având unele probleme de dexteritate, își doresc articole de îmbrăcăminte ușor de prins, cu un efort fizic redus, versatile și realizate din țesături confortabile. Unele dintre soluțiile de design sunt închizătorile magnetice, nasturii supradimensionați și un stil clasic. Studiul a situat cadrul de proiectare incluzivă pe cele șapte principii ale designului universal și au fost analizate opt bloguri de modă scrise de femei din generația *baby boomer* pentru a determina preferințele și nevoile lor vestimentare.[14]

Pentru un studiu colectiv cu zece femei care suferă de fibromialgie (2), sindromul post-polio, sindromul de tunel carpian ambele încheieturi, osteoartrită, înlocuire dublă de șold, spina bifida, oboseală cronică, traumă gravă în urma unui accident auto, neuropatie periferică, boală autoimună, vasculită, artrită reumatoidă (2), umăr înghețat, s-a proiectat un singur produs care să îndeplinească mai multe nevoi, iar acest prototip a avut o formă liberă cu lungime mare pentru a se încadra în cerințele de *modesty* din studiile anterioare. Produsul a fost complet căptușit cu strat suplimentar pentru menținerea căldurii, fără definirea taliei, deschidere frontală, închidere cu nasturi mari, preferați în detrimentul benzii velcro din cauza disconfortului, dar și pentru că nu era adecvată locului de muncă. Subiecții au exprimat nevoia constantă de a fi acoperiți în zona gâtului și a pieptului și a fost dezvoltat, din acest motiv, un guler rotund, la baza gâtului, mânecă raglan, cusături elastice, care se extind, deschideri adânci ale mânecilor și fără detalii incomode pe încheieturi, buzunare ascunse în cusătura laterală și un buzunar plasat în locul genții, potrivit pentru a transporta diferite obiecte personale.[15]

Adolescenții cu dizabilități fizice consideră că îmbrăcămintea în masă nu satisface nevoile lor, este necorespunzătoare și îi determină să fie nemulțumiți de ei înșiși, dar și de piesele vestimentare deținute. Adolescenții au o părere neutră față de îmbrăcămintea adaptivă, dar această apatie poate fi din cauza vârstei. 70% dintre participanți au auzit despre îmbrăcămintea adaptivă, dar au tendințe scăzute în achiziționarea acestui tip de îmbrăcăminte. Doar doi dintre participanți susțin că au văzut îmbrăcăminte adaptivă în

[12] Cf. WILLSE, Nicole; MCKINNEY, Ellen, *Inclusive Clothing for Individuals of All Abilities*, publicat de Creighton University, School of Pharmacy and Health Professions, 2019;
[13] Cf. CIVITCI, Sule, *An ergonomic garment design for elderly Turkish men*, publicat în Applied Ergonomics, nr. 35, 2004, p. 243–251; DOI: 10.1016/j.apergo.2004.02.001;
[14] Cf. STARKLEY, Sandra; PARSONS, Jean, *Inclusive Apparel Design for Baby Boomer Women*, publicat în International Textile and Apparel Association (ITAA) Conference Proceedings, vol.73, 2016, DOI: https://dr.lib.iastate.edu/entities/publication/dbb00eef-7c9a-4814-91e0-f4a091995be4;
[15] Cf. CARROLL, Kate; Kincade, Doris, *Inclusive Design in Apparel Product Development for Working Women With Physical Disabilities*, publicat în Family and Consumer Sciences Research Journal, vol. 35, nr. 4, 2009, p. 289-315, DOI: https://doi.org/10.1177/1077727X07299675;

magazinele fizice. 46% din participanți dețineau și foloseau îmbrăcăminte adaptivă. Adolescenții au fost întrebați dacă s-au simțit vreodată nesiguri sau mai puțin încrezători într-o situație socială din lipsa de îmbrăcăminte adecvată, iar 17 participanți au spus că da. Nevoia de apartenență este una dintre nevoile din Ierarhia lui Maslow (1943). Totuși adolescenții cu dizabilități nu permit hainelor să le afecteze negativ participarea socială. 50% dintre participanți sunt de acord că încrederea lor în sine crește atunci când sunt îmbrăcați corespunzător pentru o activitate, demonstrând că îmbrăcămintea care se potrivește corect și ajută la ascunderea dizabilității sau deficienței crește încrederea în sine. Este important ca adolescenții cu dizabilități să aibă o gamă largă de opțiuni vestimentare care să se potrivească cât mai bine corpului, crescându-le nivelul de fericire. În acest caz, părinții trebuie să fie conștienți de această legătură cu participarea lor socială și afectarea stimei de sine, atunci când achiziționează îmbrăcăminte pentru adolescenți.[16]

Părinții care au copii cu deficiență tactilă au dificultăți în a găsi îmbrăcăminte moale, fără etichete și fără cusături.[17] Îmbrăcămintea poate să aibă în componență o varietate de elemente multisenzoriale în texturi, finisaje, având parte de experiențe tactile, olfactive sau sonore în achiziționare. Cercetările au fost extinse și la persoanele cu deficiențe de vedere prin includerea limbajului Braille pe țesături sau prin manipulări textile, pentru ca aceștia să simtă o variație de texturi.[18]

BIBLIOGRAPHY

1. BROWN, Emalee, *The Relationship of Adaptive Clothing on the Social Participation and Self-Esteem of Adolescents with Disabilities*, Master of Science, Utah, 2021;
2. CARROLL, Kate; Kincade, Doris, *Inclusive Design in Apparel Product Development for Working Women With Physical Disabilities*, publicat în Family and Consumer Sciences Research Journal, vol. 35, nr. 4, 2009, p. 289-315, DOI: https://doi.org/10.1177/1077727X07299675;
3. CHANG, Wei-Min; Zhao, Yu-Xiao; Guo, Rui-Ping; Wang, Qi; Gu, Xiao-Dan; *Design and Study of Clothing Structure for People with Limb Disabilities*, publicat în Journal of Fiber Bioengineering and Informatics, vol. 2, nr. 2, 2009, p. 61-66, DOI: 10.3993/jfbi06200910;
4. CIVITCI, Sule, *An ergonomic garment design for elderly Turkish men*, publicat în Applied Ergonomics, nr. 35, 2004, p. 243–251; DOI: 10.1016/j.apergo.2004.02.001, p.248;
5. DWORKIN, Anthony Gary, DWORKIN, Rosalind, *The Minority Report: An Introduction to Racial, Ethnic, and Gender Relations,* editura Praeger, New York, 1976;
6. KOSINSKI, Kelsey; Hall, Martha, *Defining the design barriers to adaptive clothing*, publicat în Journal of Textile Engineering & Fashion Technology, vol. 7, nr. 6, 2021, p. 173-187, DOI: 10.15406/jteft.2021.07.00286;

[16] Cf. BROWN, Emalee, *The Relationship of Adaptive Clothing on the Social Participation and Self-Esteem of Adolescents with Disabilities*, Master of Science, Utah, 2021, pp;

[17] Cf. WILLSE, Nicole; MCKINNEY, Ellen, *Inclusive Clothing for Individuals of All Abilities*, publicat de Creighton University, School of Pharmacy and Health Professions, 2019;

[18] Cf. NIVEATHITA S, Sanjuvikasini G. S, Vinita S, *An Inclusive design approach for visually challenged*, publicat în International Journal of Advance Research, Ideas and Innovations in Technology, vol. 7, nr. 3, 2021, p. 881-887, https://www.ijariit.com/manuscript/an-inclusive-design-approach-for-visually-challenged/;

7. KRISTIANSEN, Kristjana, VEHMAS, Simo și SHAKESPEARE, Tom (editori), *Arguing about Disability, Philosophical perspectives*, Prima ediție, editura Routledge, New York, 2009;

8. MARKS, Deborah, *Models of disability,* publicat în DISABILITY AND REHABILITATION, VOL. 19, Nr. 3, 1997, p. 85-91, DOI: 10.3109/09638289709166831;

9. NIVEATHITA S, Sanjuvikasini G. S, Vinita S, *An Inclusive design approach for visually challenged,* publicat în International Journal of Advance Research, Ideas and Innovations in Technology, vol. 7, nr. 3, 2021, p. 881-887, https://www.ijariit.com/manuscript/an-inclusive-design-approach-for-visually-challenged/;

10. OLKIN, Rhoda, *Could You Hold the Door for Me? Including Disability in Diversity*, publicat în Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology, vol.8, nr.2, p.130-137, 2002, doi: 10.1037/1099-9809.8.2.130;

11. SCÂRNECI, Florentina, *Introducere în sociologia identității*, Editura Universității Transilvania din Brașov, 2009;

12. SIEBERS, Tobin, *Disability Theory*, prima ediție, editura The University of Michigan Press, SUA, 2008;

13. STARKLEY, Sandra; PARSONS, Jean, *Inclusive Apparel Design for Baby Boomer Women*, publicat în International Textile and Apparel Association (ITAA) Conference Proceedings, vol.73, 2016, DOI: https://dr.lib.iastate.edu/entities/publication/dbb00eef-7c9a-4814-91e0-f4a091995be4;

14. WILLSE, Nicole; MCKINNEY, Ellen, *Inclusive Clothing for Individuals of All Abilities*, publicat de Creighton University, School of Pharmacy and Health Professions, 2019.